

**Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap**

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

HZ University of Applied Sciences
t.a.v. het College van Bestuur
Postbus 364
4380 AJ Vlissingen

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
24957018

Uw brief van
2 april 2020

Uw referentie
DOOK/FG/2020/CDHOaanvraag

Bijlagen
1

Als u belang hebt bij dit besluit, dan kunt u hiertegen binnen 6 weken, gerekend vanaf de verzenddatum, bezwaar maken. Stuur uw bezwaarschrift naar DUO, Postbus 30205, 2500 GE Den Haag. U kunt uw bezwaar ook digitaal indienen op www.bezwaarschriftenocw.nl.

Datum 10 juli 2020

Betreft Besluit macrodoelmatigheid associate degree-opleiding Food and Gastronomy

Geacht college,

Met uw brief van 2 april 2020, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 9 april 2020, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de associate degree-opleiding Food & Gastronomy als bekostigde opleiding te verzorgen in Vlissingen.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 22 juni 2020, kenmerk 2020/032, positief geadviseerd over uw aanvraag. Het advies van de CDHO dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op de advisering van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs (hierna: Regeling), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om de associate degree-opleiding Food & Gastronomy als bekostigde opleiding te verzorgen in Vlissingen. Met toepassing van artikel 6.2, derde lid, van de WHW, beperk ik mijn instemming tot de deeltijdvariant. Ik ga er van uit dat u verstandig instroombeleid voert, in nauwe afstemming met het werkveld, conform het advies van de CDHO.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO, concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de criteria a en b van artikel 4, eerste lid, van de Regeling. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het genoemde advies van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW, vervalt dit besluit indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van het besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs. Registratie

binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO over onderhavige opleiding een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit, adviseer ik u zo spoedig mogelijk een aanvraag voor een toets nieuwe opleiding in te dienen bij de NVAO. Voor de registratie van uw opleiding kunt u gebruik maken van a-Croho. Mocht u vragen hebben over de registratie, dan kunt u contact opnemen met registersho@duo.nl.

Onze referentie
24957018

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de Inspectie van het Onderwijs, DUO-Groningen en de Vereniging Hogescholen.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

F.A. Hofman

Wegens de genomen crisismaatregelen rondom het coronavirus is deze brief niet ondertekend.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Advies nieuwe opleiding

Onderwerp	Ons Kenmerk	Datum
Nieuwe opleiding HZ University of Applied Sciences deeltijd hbo Associate degree Food & Gastronomy Vlissingen	2020/032	22/06/2020

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Op 09/04/2020 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de HZ University of Applied Sciences om de hbo Associate degree Food & Gastronomy als bekostigde opleiding te verzorgen te Vlissingen (brief van 02/04/2020 met kenmerk DOOK/FG/2020/CDHOaanvraag). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen. Omwille van de zorgvuldige besluitvorming is op 26/05/2020 de beslistermijn verlengd tot 02/07/2020.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van de HZ University of Applied Sciences om de hbo Associate degree Food & Gastronomy als bekostigde opleiding te Vlissingen te verzorgen. De commissie adviseert u de toestemming te beperken tot de deeltijdvariant op grond van de bevoegdheid die is vastgelegd in art. 6.2 lid 3 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW).

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in art. 6.2 van de WHW. Voorts heeft de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018, verder te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de hbo Associate degree Food & Gastronomy in Vlissingen aanbieden. Het gaat om een Nederlandstalige hbo Associate degree in het Croho onderdeel Economie. De opleiding omvat 120 EC en wordt in deeltijdvorm aangeboden. Aanvrager beschrijft dat de voorgenomen Ad opleidt

tot breed inzetbare professionals die binnen een bedrijf of organisatie een verbindende rol willen spelen in het beheren, verbeteren en (her)ontwerpen van bedrijfsprocessen op het gebied van eten en drinken. De opleiding is volgens aanvrager gericht op drie professionele rollen: conceptontwikkeling, business ontwikkeling en teamontwikkeling. Voor deelname aan de opleiding geldt een baanvereiste en de opleiding is dus enkel toegankelijk voor werkenden. Aanvrager stelt in het aanvraagdossier geen verdere eisen aan de omvang of inhoud van de baan. Volgens aanvrager leidt de voorgenomen opleiding op tot adviseur in de voedingsindustrie of de horeca, projectmanager, verandermanager, supply chain manager en food experience manager.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a en b in art. 4 lid 1 van de Regeling. De commissie adviseert u, gezien de geringe arbeidsmarktbehoefte die aanvrager aannemelijk heeft gemaakt, om de toestemming te beperken tot de deeltijdvariant op grond van de bevoegdheid die is vastgelegd in art. 6.2 lid 3 van de WHW.

Beoordeling criterium a

Aanvrager stelt dat de hbo Associate degree Food & Gastronomy aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Aanvrager heeft verwezen naar het ROA rapport 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2024' (2019). De commissie merkt op dat dit rapport is gebaseerd op ROA's AIS en verwijst dan ook naar hetgeen hieronder wordt overwogen over het AIS van ROA. Aanvrager heeft verder verwezen naar 'Duiding Arbeidsmarktontwikkelingen april 2019' van het UWV (2019), de UWV factsheet 'Horeca, Catering en Verblijfsrecreatie' (2019), de 'Arbeidsmarkttrapportage 2018; Arbeidsmarkt en opleidingsbehoefte horeca' van ABF Research in opdracht van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) en Stichting Vakbekwaamheid Horeca (2018), een webartikel van KHN 'CBS: Record aantal snelgroeiende horecazaken' (8 augustus 2019, <https://www.khn.nl/nieuws/cbs-recordaantal-snelgroeiende-horecazaken>), het CBS nieuwsbericht 'Toeristische bestedingen 87,5 miljard euro in 2018'. (28 augustus 2019, <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/35/toeristische-bestedingen-87-5-miljard-euro-in-2018>), 'Toerisme in perspectief 2018' van NBTC Holland Marketing (2018), 'Waardevol toerisme; onze leefomgeving verdient het' van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (2019), 'Horeca en recreatie; Trends en ontwikkelingen' van de Rabobank (<https://www.rabobank.nl/bedrijven/cijfers-en-trends/horeca-en-recreatie/>), het UWV rapport 'Regio in beeld Zeeland' (oktober 2018), 'De Zeeuwse arbeidsmarkt; aanbod en vraag in Zeeland; periodieke publicatie van de huidige stand van zaken, de knelpunten en een prognose naar de toekomst' van het Planbureau en Bibliotheek van Zeeland (2019), een webartikel van Hospitality Management (2016, <https://www.hospitality-management.nl/zeeland-telt-meeste-horecazaken-per-inwoneraantal>), de leaflet 'Kerncijfers vrijetijdseconomie Zeeland 2018' van het Kenniscentrum Kusttoerisme van aanvrager (2019), het rapport 'Stand van de Leisure; cijfers, grafieken en duidingen uit de leisure-sector' van ABN-AMRO (2019, p. 6), CBS statline (<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82059NED/table?ts=1589181514735>), het Coalitieakkoord 'Samen verschil maken; Coalitieakkoord 2019-2023' van de Provincie Zeeland (2019), het 'Manifest hospitality Pact' van aanvrager, aandeslaginzeeland, Scalda en Toeristisch Ondernemend Zeeland (<https://www.kenniscentrumtoerisme.nl/images/3/3b/2A2.pdf>), een online enquête uitgevoerd door Hobéon en aanvrager, gespreksverslagen van 4 interviews en 2 panelgesprekken en 9 adhesiebetuigingen.

Aanvrager heeft verwezen naar de prognoses met betrekking tot ROA's opleidingstypes MBO-4 horeca, MBO-4 toerisme en recreatie, bachelor horeca, vrije tijd en faciliteitsmanagement en bachelor marketing en public relations. De commissie acht enkel het opleidingstype bachelor horeca, vrije tijd en faciliteitsmanagement relevant, aangezien hierin de verwante Ad's Tourism Management, Leisure & Events Management en Hotel Management zijn opgenomen. ROA verwacht voor dit opleidingstype geen toekomstige knelpunten in de personeelsvoorziening in

2024 en typeert de toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2024 als slecht.

Tabel 1. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype bachelor horeca, vrije tijd en faciliteitsmanagement

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
> > Bachelor - horeca, vrije tijd en faciliteitsmanagement	verwachte uitbreidingsvraag tot 2024		3600	4	0.7	laag
> > Bachelor - horeca, vrije tijd en faciliteitsmanagement	verwachte vervangingsvraag tot 2024		5100	6	0.9	erg laag
> > Bachelor - horeca, vrije tijd en faciliteitsmanagement	verwachte baanopeningen tot 2024		8700	10	1.6	erg laag
> > Bachelor - horeca, vrije tijd en faciliteitsmanagement	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2024		26500	30	4.4	hoog
> > Bachelor - horeca, vrije tijd en faciliteitsmanagement	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2024	1.2				geen
> > Bachelor - horeca, vrije tijd en faciliteitsmanagement	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2024	1.2				slecht

bron: ROA, AIS.

Aanvrager heeft tevens verwezen naar ROA's prognoses met betrekking tot de beroepsgroepen; Managers horeca, adviseurs marketing, public relations en sales, vertegenwoordigers en inkopers en koks. De commissie kent meer gewicht toe aan de prognoses van ROA die zien op de opleidingstypes dan aan de prognoses van ROA die zien op de beroepsgroepen. Daartoe overweegt de commissie dat de opleidingscategorieën een specifiek beeld geven van de arbeidsmarktbehoefte omdat daarin de uitstroom uit een cluster verwante opleidingen wordt gerelateerd aan verwachte baanopeningen voor dit type afgestudeerden. De commissie heeft om deze reden de prognoses voor beroepsgroepen buiten beschouwing gelaten.

Aanvrager verwijst verder naar 'Duiding Arbeidsmarktontwikkelingen april 2019' van het UWV (2019). De commissie merkt op dat het UWV in januari 2020 een nieuwe versie van deze publicatie heeft uitgebracht. De commissie heeft deze recentere publicatie betrokken in haar advies. Aanvrager heeft verwezen naar de vacaturegraad per sector. De commissie merkt op dat de vacaturegraad in de horeca iets meer dan 50 vacatures per 1000 banen was voor het derde kwartaal van 2019 en daarmee boven de gemiddelde vacaturegraad van 33 vacatures per 1000 banen uitkwam (p. 12). De commissie constateert dat hieruit geen concrete arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding valt af te leiden.

Aanvrager heeft tevens verwezen naar de UWV factsheet 'Horeca, Catering en Verblijfsrecreatie' (2019). In deze factsheet staat dat met het aantrekken van de economie ook het aantal banen in de horecasector steeg met 67.000 banen tussen 2014 en 2018. De verwachting is dat door de verwachte omzetgroei van 2% ook het aantal banen zal blijven toenemen binnen de horeca, zij het minder sterk dan in 2017 en 2018. Mede door de toename van het aantal horecaondernemingen heeft de horeca ook steeds meer te maken met moeilijk vervulbare vacatures. Hierdoor kunnen veel horecabedrijven niet op volle kracht draaien (p. 1). De commissie is van mening dat uit deze bron het toenemende economisch belang van de horecasector voor de Nederlandse economie naar voren komt, alsook in algemene zin de grote vraag naar personeel binnen deze sector. De commissie constateert echter dat uit deze bron niet zonder meer een concrete arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding volgt.

Aanvrager verwijst vervolgens naar de 'Arbeidsmarkttrapportage 2018; Arbeidsmarkt en opleidingsbehoefte horeca' van ABF Research in opdracht van Koninklijke Horeca Nederland en Stichting Vakbekwaamheid Horeca (2018). De commissie merkt op dat in 2019 een recentere versie van deze rapportage is uitgebracht: 'Arbeidsmarkttrapportage 2019; Arbeidsmarkt en

opleidingsbehoefte horeca' (2019). De commissie merkt op dat ABF verwacht dat binnen de horeca het aantal werkzame personen met een managementfunctie zal stijgen van 28000 in 2020 tot 37800 in 2025 (p. 45-46). Daarnaast heeft ABF een prognose opgenomen over het aantal gediplomeerden voor de functiegroep managers op basis van de uitstroom uit de hbo bachelors Hoger Hotelonderwijs en Business Administration in Hotel Management en de Ad Hoger Hotelonderwijs (deze Ad wordt thans aangeboden onder de naam Hotel Management). Er wordt een uitstroom geprognoseerd van 5500 gediplomeerden in 2020, hetgeen daalt naar een uitstroom van 4600 gediplomeerden in 2025 (p. 48-49). ABF verwacht dus dat het aantal gediplomeerden zal dalen, terwijl het aantal werkzame personen binnen de beroepsgroep zal stijgen. Volgens aanvrager zal de uitstroom uit de opleidingen dan ook onvoldoende zijn om aan de arbeidsmarktvrage te voldoen. Daarnaast wordt in deze publicatie opgemerkt dat het behouden van personeel voor de sector vele malen belangrijker is dan het vergroten van de instroom. Het aanbieden van opleidingsmogelijkheden wordt hierbij als een belangrijk middel gezien om medewerkers te behouden voor de sector (p. 6). De commissie is van mening dat deze bron wijst op een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen Ad Food & Gastronomy.

Aanvrager verwijst naar een webartikel van KHN over een onderzoek van het CBS (8 augustus 2019, <https://www.khn.nl/nieuws/cbs-recordaantal-snelgroeierende-horecazaken-over-snelgroeierende-bedrijven>.) Een link naar CBS statline is bij het artikel gevoegd (<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83328NED/table?dl=24167>). Het CBS heeft onderzoek gedaan naar snelgroeierende bedrijven, waarbij het aantal medewerkers drie opeenvolgende jaren gemiddeld met 10% toeneemt. In 2018 waren binnen de horeca voor het eerst meer dan 10000 snelgroeierende bedrijven, dit is 20% meer dan in 2017. Volgens KHN is deze toename te verklaren door het feit dat zowel de omzet als het aantal bedrijven in de horeca tussen 2010 en 2018 sterk steeg. Aanvrager verwijst tevens naar het CBS nieuwsbericht 'Toeristische bestedingen 87,5 miljard euro in 2018'. (28 augustus 2019, <https://www.cbs.nl/nl-nieuws/2019/35/toeristische-bestedingen-87-5-miljard-euro-in-2018>d). Hierin staat dat de horeca met een toegevoegde waarde van ruim 12 miljard het meest heeft bijgedragen aan de totale toegevoegde waarde in de toeristische sector en goed was voor 48,9% van de werkgelegenheid in deze sector in 2018. De commissie merkt op dat uit deze bronnen geen concrete arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding volgt.

Aanvrager verwijst tevens naar 'Toerisme in perspectief 2018' van NBTC Holland Marketing (2018). De commissie merkt op dat NBTC Holland Marketing in februari 2020 'cijfers internationale bezoekers Nederland' heeft gepubliceerd. In deze publicatie staan de meest recente gegevens opgenomen over het inkomend toerisme waaraan aanvrager refereert. Uit deze bron volgt dat het afgelopen decennium het inkomend toerisme naar Nederland een duidelijke groei doormaakte. Het aantal buitenlandse gasten dat in Nederland verbleef steeg in 2019 met circa 7% ten opzichte van 2018, hetgeen zou leiden tot een directe werkgelegenheid van 112.000 banen (p. 4-5). Het NBTC heeft in januari 2020, voordat het coronavirus in Europa uitbrak, een verwachting over het inkomend toerisme in 2020 opgemaakt. Het NBTC verwachtte een groei van 7% van het aantal internationale aankomsten in 2020. Door de huidige situatie met betrekking tot het coronavirus kan het NBTC echter geen uitspraken doen over hoe de situatie zich zal ontwikkelen. Het NBTC noemt het echter wel zeker dat de ontwikkeling van het inkomend toerisme minder positief zal zijn dan aanvankelijk voorspeld (p. 8). De commissie is van mening dat uit deze bron geen arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen Ad Food & Gastronomy valt af te leiden.

Aanvrager verwijst naar 'Waardevol toerisme; onze leefomgeving verdient het' van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (2019). In dit rapport staat dat de afgelopen decennia het aantal toeristen sterk is toegenomen en de toeristische sector harder groeit dan andere economische sectoren in Nederland (p. 9-10). In het rapport wordt de verwachting uitgesproken dat de groei van de sector zal doorzetten en in 2030 worden 59 miljoen binnenlandse en buitenlandse bezoekers verwacht (p. 9-10). De commissie is van mening dat deze bron blijk geeft van het toenemende

economische belang van de toeristische sector, maar dat uit deze bron geen arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding valt af te leiden.

Aanvrager verwijst verder naar 'Horeca en recreatie; Trends en ontwikkelingen' van de Rabobank (<https://www.rabobank.nl/bedrijven/cijfers-en-trends/horeca-en-recreatie/>). De Rabobank beschrijft dat consumenten steeds vaker kiezen voor gemak en hierdoor vaker buitenshuis eten. Daarnaast is men bereid meer te betalen voor concepten met een unieke beleving. Voorts beschrijft de Rabobank dat duurzaamheid en het verzamelen en inzetten van data om toegevoegde waarde te leveren aan de gast steeds belangrijker zullen worden. Volgens aanvrager vragen deze ontwikkelingen om professionalisering binnen de hele keten en groot adaptievermogen van een organisatie. Volgens aanvrager vraagt het managen van deze ontwikkelingen om professionals die vakkennis hebben om deze ontwikkelingen te integreren en te organiseren binnen de organisaties. De voorgenomen Ad zou deze afgestudeerden kunnen leveren. De commissie merkt op dat deze bron blijkt geeft van algemene veranderingen binnen de horeca, welke ook invloed kunnen hebben op de bedrijfsvoering van horecabedrijven. De commissie is van mening dat deze bron in kwalitatieve zin wijst op een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Aanvrager verwijst vervolgens ter onderbouwing van een regionale arbeidsmarktbehoefte naar het UWV rapport 'Regio in beeld Zeeland' (oktober 2018). De commissie merkt op dat het UWV in oktober 2019 een nieuwe versie van dit rapport heeft gepubliceerd. De commissie heeft dit rapport betrokken in haar advies. De commissie merkt tevens op dat aanvrager heeft verwezen naar 'De Zeeuwse arbeidsmarkt; aanbod en vraag in Zeeland; periodieke publicatie van de huidige stand van zaken, de knelpunten en een prognose naar de toekomst' van het Planbureau en Bibliotheek van Zeeland (2019, p. 31), hetgeen gebaseerd is op gegevens van het UWV. De commissie heeft deze bronnen dan ook in samenhang behandeld. De commissie merkt op dat in het UWV rapport 'Regio in beeld' uit 2019 staat dat de krapte op de arbeidsmarkt in Zeeland van ongekende omvang was in het tweede kwartaal van 2019. In 10 van de 11 beroepsklassen was sprake van (ernstige) krapte. Het UWV vermeldt dat de krapte bij de beroepsklasse dienstverlenende beroepen in Zeeland het grootst was. Het UWV bestempelt vacatures in deze beroepsklasse als talrijk en vaak moeilijk te vervullen (p. 2-4). Tot deze beroepsklasse behoren de beroepsgroepen conciërges en teamleiders schoonmaak, kappers en schoonheidsspecialisten, kelners en barpersoneel, keukenhulpen, koks, reisbegeleiders, schoonmakers en verleners van overige persoonlijke diensten (o.a. astrologen, waarzeggers, rij-instructeurs en dierverzorgers). De commissie is van mening dat deze beroepsklasse onvoldoende verwantschap vertoont met de functies waartoe de voorgenomen Ad opleidt. De commissie is van mening dat uit deze bron volgt dat er sprake is van grote krapte op de Zeeuwse arbeidsmarkt, ook binnen de horeca. De commissie constateert echter dat uit deze bron geen concrete arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding volgt.

Aanvrager stelt dat de horecasector van groot economisch belang is voor de Zeeuwse economie. Aanvrager beschrijft hierbij dat Zeeland de provincie is met procentueel gezien de meeste horecAZaken op basis van een webartikel van Hospitality Management (2016, <https://www.hospitality-management.nl/zeeland-telt-meeste-horecAZaken-per-inwoneraantal>). Aanvrager beschrijft daarnaast dat het aantal overnachtingen in Zeeland in 2018 toenam met een verwijzing naar de leaflet 'Kerncijfers vrijetijdseconomie Zeeland' van het Kenniscentrum Kusttoerisme van aanvrager (2018), het rapport 'Stand van de Leisure; cijfers, grafieken en duidingen uit de leisure-sector' van ABN-AMRO (2019, p. 6) en CBS statline (<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82059NED/table?ts=1589181514735>). Aanvrager beschrijft verder op basis van deze leaflet dat de verblijfs- en dagtoeristen in totaal 1,856 miljard hadden besteed in 2018 (p. 4) De commissie merkt op dat deze bronnen blijken geven van het economisch belang van de toeristensector voor Zeeland, maar geen blijken geven van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Aanvrager verwijst vervolgens naar 'Samen verschil maken; Coalitieakkoord 2019-2023' van de

Provincie Zeeland (2019). De provincie stelt in dit coalitieakkoord dat zij de toeristische sector zal ondersteunen bij innovatieve ideeën en plannen en ruimte zal geven voor kwaliteitsverbeteringen. Daarnaast wordt toegezegd dat zij zal blijven investeren in wandel-, fiets- en ruiterspaden en samen met Rijkswaterstaat en gemeenten zal onderzoeken of het mogelijk is stranden te behouden via zandsuppleties. De commissie is van mening dat deze bron blijk geeft van de bereidheid op provinciaal niveau om te investeren in de toeristische sector, maar dat deze bron geen blijk geeft van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Aanvrager verwijst voorts naar het 'Manifest hospitality Pact' van aanvrager zelf, aandeslaginzeeland, Scalda en Toeristisch Ondernemend Zeeland (<https://www.kenniscentrumtoerisme.nl/images/3/3b/2A2.pdf>). In dit pact staat dat vrijwel elke partij die actief is op of betrokken bij de arbeidsmarkt voor de horeca- en recreatiebranche in Zeeland een groot tekort ervaart aan arbeidskrachten, zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin. Dit zou worden veroorzaakt door de aantrekkende economie, de verminderde instroom op de arbeidsmarkt door demografische krimp en vergrijzing, het wankelende imago van de vrijetijdsector met betrekking tot arbeidsvoorwaarden, onvoldoende instroom in horeca- en toerisme opleidingen en onvoldoende samenwerking tussen stakeholders. De commissie merkt op dat één van de doelen van dit pact is om een onderwijsketen van hospitality (inclusief food-gastronomy), toerisme en leisure te ontwikkelen. Volgens aanvrager kan de voorgenomen opleiding bijdragen aan het behouden van medewerkers voor de sector en heeft de opleiding een positief effect op het imago van de horeca. De commissie is van mening dat deze bron in kwalitatieve zin wijst op een arbeidsmarktbehoefte aan de Ad opleiding Food & Gastronomy.

In samenwerking met Hobéon heeft aanvrager een online-enquête uitgezet onder 180 respondenten. Een eerste groep respondenten heeft de enquête in april 2019 ingevuld en een tweede groep in juli 2019. In totaal hebben 59 respondenten van 56 verschillende organisaties de enquête afgerond of grotendeels afgerond. In het rapport staat vermeld bij welk type organisatie respondenten werkzaam zijn en dat in 61% van de gevallen de vragenlijst is ingevuld door een directeur of eigenaar, in 22% door een manager en in 17% door stafmedewerkers, voorzitters of projectleiders. Alle organisaties zijn actief in Nederland, waarvan 32 organisaties actief zijn in Zeeland en meer dan een derde is eveneens actief in het buitenland. In het rapport is de vragenlijst niet opgenomen. In het rapport staat per behandelde vraag wel een uitwerking van de gegeven antwoorden. Aan de respondenten is onder andere de stelling voorgelegd: 'de horecasector heeft behoefte aan professionals die nieuwe concepten kunnen bedenken en organiseren binnen de (productie)processen van hun organisaties'. Meer dan 90% van de respondenten (n=33) was het (geheel) eens met deze stelling. Daarnaast is de respondenten de stelling voorgelegd: 'de ontwikkelingen in het toeristisch domein vragen om professionalisering binnen de hele keten van productie en verwerking van levensmiddelen'. Ook bij deze stelling heeft meer dan 90% van de respondenten (n=33) aangegeven het (geheel) eens te zijn met de stelling. Tevens is aan de respondenten gevraagd of zij reeds medewerkers in dienst hebben met een overeenkomstig beroepsprofiel als afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. Deze vraag is door 28 respondenten positief beantwoord. Daarnaast zijn de respondenten bevraagd over hun behoefte aan medewerkers met het geschetste profiel van de Ad opleiding Food & Gastronomy. 29,8% van de respondenten (n=57) geeft aan veel behoefte te hebben aan dit type medewerkers, 33,3% geeft aan enige behoefte te hebben, 14,0% heeft weinig behoefte, 15,8% heeft geen behoefte en 7% heeft 'weet ik niet' ingevuld. Ten slotte is aan de respondenten gevraagd hoeveel afgestudeerden van de voorgenomen Ad zij in dienst zouden nemen. De eerste groep respondenten (n= 32) die de vragenlijst in april 2019 heeft ingevuld kon alleen de categorie 1-10 afgestudeerden aangeven. Bij de tweede ronde in juli 2019 (n= 24) is de schaalverdeling van het aantal afgestudeerden meer gespecificeerd in drie onderdelen: 1-2, 3-5, 6-10 afgestudeerden. In totaal hebben 21 respondenten aangegeven geen afgestudeerden aan te willen nemen. De overige 35 respondenten hebben aangegeven in totaal een behoefte van minimaal 43 baanopeningen te voorzien bij hun organisaties. De commissie is van mening dat de enquête wijst op een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

Aanvrager heeft tevens 9 adhesieverklaringen van werkveldpartijen bijgevoegd. De adhesiebetuigingen zijn door aanvrager opgesteld in de vorm van een formulier waarop ondergetekenden onder andere konden aangeven hoeveel studenten zij willen begeleiden door stageplekken aan te bieden en hoeveel afgestudeerden zij in dienst zouden willen nemen. 7 ondergetekenden hebben aangegeven in totaal 12 afgestudeerden in dienst te willen nemen. De commissie is van mening dat de adhesieverklaringen wijzen op een zeer geringe arbeidsmarktbehoefte.

In opdracht van aanvrager heeft Hobéon met vier vertegenwoordigers uit het werkveld interviews afgenomen in januari 2019. De commissie merkt op dat dit een gering aantal respondenten is, maar omdat het hier gaat om om vertegenwoordigers van koepelorganisaties en de provincie acht de commissie dit aantal representatief. Aanvrager heeft de gespreksverslagen bij het aanvraagdossier gevoegd, waarin de functie van de geïnterviewden alsook de datum van afname is opgenomen. De commissie constateert dat de respondenten de algemene krapte aan personeel in de Zeeuwse horecasector onderschrijven. Eén respondent geeft hierbij specifiek aan dat behoefte bestaat aan personeel dat hoger geschoold is dan mbo-4 en één andere respondent geeft aan dat er behoefte bestaat aan medewerkers die een conceptuele gedachte rondom gastronomie en cultuur kunnen doorontwikkelen en professionaliseren. Alle respondenten oordelen positief over de meerwaarde van de voorgenomen opleiding en zien de opleiding als een manier om beter in te spelen op de veranderingen in de sector. De commissie merkt op dat deze interviews de kwantitatieve en kwalitatieve arbeidsmarktbehoefte die uit de enquête naar voren komt ondersteunen.

Daarnaast hebben aanvrager en Hobéon een panelgesprek met 6 (middel)grote bedrijven uit de regio uitgevoerd op 12 maart 2019. Aanvrager heeft een verslag bijgevoegd van deze werkveldbijeenkomst waarin de namen van de respondenten en de organisatie waarbij zij werkzaam zijn vermeld staan. Uit dit verslag blijkt dat de respondenten positief staan tegenover de voorgenomen opleiding. Daarnaast blijkt uit het verslag dat onder de respondenten een ongekwantificeerde behoefte bestaat aan managers op Ad niveau, die kunnen motiveren, aansturen en veranderingen kunnen initiëren. Eén van de respondenten stelt dat een afgestudeerden van de voorgenomen opleiding als Food & Beverage manager bij hotels aan de slag zou kunnen. Volgens deze respondent is het momenteel lastig om geschikte kandidaten voor deze functie te vinden. Ook het vinden van managers voor nieuwe locaties zou lastig zijn. De commissie merkt op dat de gesprekspartners aangeven dat het twijfelachtig is of zij afgestudeerden zouden aannemen. Eén van de respondenten geeft aan eerder te kiezen voor het inhuren van dit type professionals, bijvoorbeeld op project- of interim basis. Aanvrager geeft aan dat de input vanuit dit panelgesprek over de inhoud en opbouw van de opleiding is verwerkt in het opleidingsprofiel van de onderhavige aanvraag. De commissie constateert dat de respondenten positief staan tegenover de voorgenomen opleiding, maar dat er geen concrete arbeidsmarktbehoefte volgt uit dit panelgesprek.

Aanvrager heeft een tweede werkveldraadpleging gehouden op 2 maart 2020. Aan dit gesprek namen 16 vertegenwoordigers van 15 organisaties deel. Aanvrager heeft een verslag bijgevoegd van de bijeenkomst. Hierin zijn de deelnemers en het bedrijf waarbij zij werkzaam zijn opgenomen. In het verslag staat beschreven dat voor de bijeenkomst directeurs of eigenaren zijn geselecteerd of medewerkers met eindverantwoordelijkheid voor HRM-beleid of innovatie. Tijdens de bijeenkomst is aan de deelnemers gevraagd op welke manier zij betrokken willen zijn bij de ontwikkeling en uitvoering van de voorgenomen Ad en of en hoe zij hun medewerkers willen faciliteren om deel te nemen aan de voorgenomen Ad. Volgens aanvrager hebben de deelnemers aangegeven dat de voorgenomen opleiding voorziet in een behoefte. De commissie merkt op dat de door de deelnemers ingevulde vragenlijsten niet zijn bijgevoegd. De commissie constateert dat de deelnemers positief staan tegenover de voorgenomen opleiding, maar dat geen concrete toezeggingen of opscholingsbehoefte kunnen worden herleid uit dit verslag.

De commissie constateert dat aanvrager op basis van de rapportage 'Arbeidsmarkttrapportage 2019; Arbeidsmarkt en opleidingsbehoefte horeca' van ABF, 'Horeca en recreatie; Trends en ontwikkelingen' van de Rabobank, de afgenomen enquête en de aangevoerde adhesiebetuigingen in samenhang met de gevoerde interviews een geringe arbeidsmarktbehoefte aannemelijk heeft gemaakt.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

Aanvrager verwijst ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte onder andere naar het 'Nationaal Preventieakkoord' (2018). Aanvrager heeft daarnaast ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte verwezen naar de webpagina 'Toerisme spreiden' van de rijksoverheid (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/toerisme-en-recreatie/toerisme-spreiden>). De commissie heeft deze webpagina betrokken bij de beoordeling van de maatschappelijke behoefte. Aanvrager heeft tevens een beroep gedaan op het Convenant Hoger Onderwijs Zeeland (15 januari 2009). De commissie heeft deze bron echter niet kunnen meewegen omdat het Ministerie van OCW heeft aangegeven dat dit convenant niet meer geldig is (brief Convenant Hoger Onderwijs Zeeland 2009, Ministerie van OCW, 15 november 2018, referentie 1441449).

Aanvrager beschrijft dat het Nationaal Preventieakkoord gericht is op het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Gezonde voeding en een gezonder voedingspatroon voor iedereen is dan ook één van de speerpunten van het preventieakkoord. Supermarkten, horeca en catering streven in dit verband om een jaarlijkse consumptiegroei van producten uit de Schijf van Vijf te realiseren. De horeca wordt door Koninklijke Horeca Nederland, in samenwerking met Dutch Cuisine, gestimuleerd om meer groenten en minder vlees aan te bieden. De commissie is van mening dat de voorgenomen opleiding een bijdrage kan leveren aan de realisering van deze doelstelling uit het preventieakkoord, daar in deze Ad aandacht is voor verandermanagement en de ontwikkeling en integratie van nieuwe producten en nieuwe bedrijfsprocessen.

Aanvrager beschrijft daarnaast dat toerisme niet alleen voordelen heeft, maar ook uitdagingen met zich meebrengt. Aanvrager verwijst naar de webpagina 'Toerisme spreiden' van de rijksoverheid (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/toerisme-en-recreatie/toerisme-spreiden>). Hierop staat dat topattracties ook overlast veroorzaken. Vooral in Amsterdam is het druk op straat en in de parken en staan lange wachtrijen bij bezienswaardigheden. De overheid wil daarom de toeristen meer verleiden om buiten het hoogseizoen te reizen en zich meer over Nederland te verspreiden, waardoor ook andere regio's van het toerisme kunnen profiteren. De commissie is van mening dat de voorgenomen opleiding een bijdrage kan leveren aan het realiseren van deze doelstellingen.

De commissie concludeert reeds op grond van bovenstaande dat aanvrager een maatschappelijke behoefte heeft aangetoond.

De commissie concludeert dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijk en een geringe arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium b

Aanvrager heeft de voorgenomen Ad Food & Gastronomy vergeleken met het bestaande aanbod. Aanvrager acht de Ad Tourism Management, Hotel Management, Leisure & Events Management, Voedingsmiddelentechnologie en Hotel & Event Management verwant. De commissie acht deze opleidingen eveneens verwant.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in verwante bekostigde opleidingen. De instroom in de verwante onbekostigde opleiding Hotel & Event Management van Business School Notenboom is niet bekend. De commissie heeft bij de beoordeling van de aanvraag dan ook geen rekening kunnen houden met de belangen van deze opleiding. De instroom in het verwante bekostigde onderwijsaanbod steeg van 271 eerstejaarsstudenten in 2015/2016 naar 348 eerstejaarsstudenten in 2019/2020.

Tabel 2. Instroom eerstejaarsstudenten in het verwante bekostigde aanbod.

Opleiding	Instelling	'15-'16	'16-'17	'17-'18	'18-'19	'19-'20
Ad Tourism Management (80009)	Hogeschool Zeeland (21MI)				7	5
	NHL Stenden Hogeschool (31FR)				33	58
	NHTV Breda (21UI)	96	100	110	126	106
Ad Hotel Management (80041)	NHL Stenden Hogeschool (31FR)				124	106
	Stenden Hogeschool (22EX)	112	130	137		
Ad Voedingsmiddelentechnologie (80141)	Hogeschool Van Hall Larenstein (30HD)				5	11
Ad Leisure & Events Management (80040)	NHL Stenden Hogeschool (31FR)				58	62
	Stenden Hogeschool (22EX)	63	54	54		
Totaal		271	284	301	353	348

bron: DUO, bewerking ABF

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van de arbeidsmarktonderzoek uitgevoerd door Hobéon, de aangevoerde adhesiebetuigingen, de instroom in het verwante aanbod en een instroomonderzoek uitgevoerd door Hobéon. Aanvrager verwacht dat bij de start van de opleiding minimaal 20 studenten zullen instromen. De commissie acht met inachtneming van de harde baaneis een instroomprognose van circa 20 studenten per jaar realistisch.

Vanaf 09/04/2020 is op de website van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van HZ University of Applied Sciences om de hbo Associate degree Food & Gastronomy in Vlissingen aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. De Hotelschool The Hague heeft op 22/04/2020 een zienswijze ingediend. De Hotelschool The Hague geeft aan geen formeel beroep aan te tekenen tegen de aanvraag maar vraagt de commissie om het belang van collegiale afstemming bij toekomstige aanvragen onder de aandacht te brengen. De Hotelschool The Hague stelt dat ten behoeve van deze aanvraag geen direct overleg met hen en andere hogescholen die verwante opleidingen aanbieden is gevoerd - met uitzondering van NHL Stenden Hogeschool. Daarnaast zou ook geen contact zijn gezocht met het Landelijk Overleg Hospitality Management. Gezien de inhoud van de opleiding en de overeenkomsten met bestaande opleidingen was een collegiale consultatie volgens de Hotelschool The Hague op zijn plaats geweest om kennisdeling, afstemming en eventuele samenwerking te stimuleren. De commissie onderschrijft de zienswijze van de Hotelschool The Hague, daar de Minister van OCW in de meest recente Strategische Agenda van OCW een nadruk heeft gelegd op samenwerking tussen onderwijsinstellingen. De commissie roept aanvrager dan ook op om - voor zover dit nog niet heeft plaatsgevonden - samen te werken met andere aanbieders van verwante opleidingen bij de verdere ontwikkeling en uitvoering van de voorgenomen Ad.

Als de instroom in de bestaande opleidingen en de verwachte instroom in de voorgenomen hbo Associate degree Food & Gastronomy wordt afgezet tegen de behoefte die bij criterium a aannemelijk is gemaakt, blijkt dat er enige ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven. De commissie ziet uitsluitend ruimte voor vormgeving van de door aanvrager aangevraagde deeltijdvariant gericht op werkenden, aangezien afgestudeerden van deze variant beperkte druk op de arbeidsmarkt zullen genereren. De commissie adviseert u dan ook om de toestemming te beperken tot de deeltijdvariant op grond van de bevoegdheid die is vastgelegd in art. 6.2 lid 3 van de WHW. Daarnaast adviseert de commissie nadrukkelijk om de instroom goed af te blijven stemmen met de behoefte vanuit het werkveld, daar onderhavige aanvraag betrekking heeft op een nieuwe opleiding gericht op een sterk conjuncturegevoelige arbeidsmarkt die door de Coronacrisis op dit moment nog onvoorspelbaarder is dan hij normaliter al is.

Vestiging van de opleiding in Vlissingen heeft geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

De commissie concludeert dat er enige ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de hbo Associate degree Food & Gastronomy te realiseren. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek. De commissie adviseert u om de toestemming te beperken tot de deeltijdvariant op grond van de bevoegdheid die is vastgelegd in art. 6.2 lid 3 van de WHW.

Advies aan de NVAO over de naam- en taalkeuze en Croho indeling

De commissie constateert dat de voorgenomen opleiding dermate afwijkt van het bestaande verwante opleidingsaanbod, dat dit de keuze voor een andere naam rechtvaardigt. Gelet op het feit dat Nederlands de voertaal is van de voorgenomen opleiding, adviseert de commissie om naast de Engelse internationale naam ook een Nederlandse naam te voeren.

Daarnaast constateert de commissie dat aanvrager de hbo Associate degree Food & Gastronomy in het Croho onderdeel Economie wil indelen. Dit voorstel sluit aan op de indeling van verwante bestaande opleidingen.

De NVAO ontvangt dit advies, zodat zij dit kan opnemen in het informatiedossier voor het panel ten behoeve van de toets nieuwe opleiding.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding of nevenvestiging

Aan de hand van de in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4 van deze Regeling alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a en b.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding of nevenvestiging, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium b dient het instellingsbestuur aan te tonen dat in de behoefte die bij criterium a is aangetoond niet door het bestaande opleidingsaanbod wordt voorzien.

Advies aan de NVAO over naam- en taalkeuze en Croho onderdeel

In de Toelichting op de Regeling is aangegeven dat de CDHO ook een rol heeft bij de beoordeling van de voorgestelde naam en voertaal van de opleiding en bij de voorgestelde positionering in het Croho.

Wat betreft de opleidingsnaam: de CDHO kijkt of de voorgestelde naam van de opleiding passend is, gelet op de namen van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen dezelfde naam krijgen, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. In het Croho kan ook een internationale (Engelse) naam worden geregistreerd. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de naamkeuze gerechtvaardigd is gelet op de inhoud van de opleiding en de namen van vergelijkbare opleidingen (artikel 5.7, vierde lid, onderdeel a, van de WHW).

Wat betreft de taalkeuze: het uitgangspunt in de wet is dat een opleiding in het Nederlands wordt aangeboden. De arbeidsmarktbehoefte kan een reden zijn om een opleiding in een andere taal aan te bieden. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst de motivering van de taalkeuze bij Standaard 2 in het Accreditatiekader.

Wat betreft de positie in het Croho: de CDHO kijkt of de voorgestelde indeling in het Croho passend is, gelet op de indeling van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen in hetzelfde Croho onderdeel worden geregistreerd, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de voorgestelde indeling in het Croho aansluit bij de ordening van verwante opleidingen.